ІНСТИТУТ ПРАВОТВОРЧОСТІ ТА НАУКОВО-ПРАВОВИХ ЕКСПЕРТИЗ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Вченої ради
Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України
від 03 липня 2025 р., протокол № 8

Голова Вченої ради
Олексій КОТ

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТРУДОВОГО ПРАВА

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)
Галузь знань: 08 Право
Спеціальність: 081 Право
Освітньо-наукова програма: 081 Право

Статус дисципліни: вибіркова

Київ 2025

Розглянуто на засіданні відділу приватноправових досліджень Інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАН України (від 23 червня 2025 р., протокол № 6).

Розробник: Костюченко Олена Євгенівна – провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України, доктор юридичних наук, професор

Гарант освітньо-наукової програми:
завідувач відділу науково-правових експертиз
Інституту правотворчості та
науково-правових експертиз НАН України,
доктор юридичних наук, професор _____ Лариса КРАСИЦЬКА

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><th>Найменування показників</th><th>Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти</th><th>Характеристика навчальної дисципліни</th></tr>
<tr><td></td><td>08 Право
081 Право
третій (освітньо-науковий)
(назва СВО)</td><td>Навчальний курс 2
(номер)
Семестр 3
(номер)
Вид контролю: екзамен
(екзамен, залік)</td></tr>
<tr><td colspan="3">Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:</td></tr>
<tr><td colspan="2">денна форма навчання
Лекції – 16 (години);
Семінарські заняття – 30 (години);
Практичні заняття – _____ (години);
Лабораторні заняття – _____ (години);
Самостійна робота – 104 (години);
Індивідуальні завдання:
Курсова робота – _____ (кількість; № семестру)
Реферати (тощо) – _____ (кількість; № семестру)</td><td>заочна форма навчання
Лекції – 10 (години);
Семінарські заняття – 10 (години);
Практичні заняття – _____ (години);
Лабораторні заняття – _____ (години);
Самостійна робота – 130 (години);
Індивідуальні завдання:
Курсова робота – _____ (кількість; № семестру)
Реферати – _____ (кількість; № семестру</td></tr>
</table>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми трудового права» є формування у здобувачів третього рівня вищої освіти ступеня доктора філософії ґрунтовних теоретичних знань з трудового права, вироблення та удосконалення ними особливих умінь, практичних навичок, необхідних для здійснення ними наукової, науково-педагогічної та професійної діяльності в сфері права.

Завдання: У процесі вивчення дисципліни «Актуальні проблеми трудового права» здобувачі вищої освіти повинні:

– опанувати основні положення доктрини трудового права;

– засвоїти особливості джерел трудового права;

– набути вміння та навички вірно тлумачити норми трудового права і правильно їх застосовувати в конкретній життєвій ситуації;

– вміти здійснювати критичний аналіз правових явищ у сфері праці;

– здобувати навички правової аргументації власної позиції;

– синтезувати нові та комплексні ідеї, підходи до правового регулювання трудових та тісно пов’язаних з ними відносин з урахуванням євроінтеграційної складової усіх компонентів суспільства.

Міждисциплінарні зв’язки: актуальні проблеми філософії, актуальні проблеми цивільного права, актуальні проблеми цивільного процесуального права.

Вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми трудового права» передбачає формування та розвиток у здобувачів третього рівня вищої освіти ступеня доктора філософії наступних компетентностей та досягнення результатів навчання.

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв’язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері права, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК02. Здатність розробляти наукові проєкти та управляти ними.
- ЗК03. Здатність розв’язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.
- ЗК04. Здатність усно і письмово презентувати результати власного наукового дослідження українською та іноземною мовами, глибоко розуміти іншомовні наукові та професійні тексти за напрямом досліджень.
- ЗК06. Здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися впродовж життя, оцінювати рівень власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію й мобільність.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- СК01. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямах і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з права та суміжних галузей.
- СК02. Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.
- СК04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності.
- СК05. Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації.
- СК06. Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права.
- СК08. Здатність тлумачити та застосовувати нормативно-правові акти та інші джерела права у сфері захисту прав та інтересів суб'єктів правовідносин, аналізувати та узагальнювати судову практику.
- СК09. Здатність проводити компаративістські наукові дослідження, застосовувати норми міжнародного приватного права, аналізувати національну правову систему на предмет інтеграції та адаптації законодавства України до законодавства ЄС.
- СК10. Здатність складати правові документи, в тому числі процесуальні, вміти формулювати та відстоювати правову позицію в конкретній справі.

Результати навчання:

- РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій.
- РН03. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.
- РН10. Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження.
- РН11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах.
- РН14. Вміло тлумачити та ефективно застосовувати нормативно-правові акти та інші джерела права у сфері захисту прав та інтересів суб'єктів правовідносин, аналізувати та узагальнювати судову практику.
- РН15. Якісно проводити компаративістські наукові дослідження, застосовувати норми міжнародного приватного права, аналізувати національну правову систему на предмет інтеграції та адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

- РН16. Демонструвати вміння складати правові документи, в тому числі процесуальні, вміти формулювати та відстоювати правову позицію у конкретній справі.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема № 1. Формування та розвиток трудового права.
Історичні передумови формування трудового права. Тенденції розвитку доктрини трудового права як приватного права. Вчення про предмет та метод трудового права. Принципи трудового права. Джерела трудового права. Співвідношення державного та договірного регулювання відносин у сфері праці. Єдність і диференціація правового регулювання праці. Адаптація трудового законодавства до законодавства Європейського Союзу у сфері праці.

Тема № 2. Проблеми предмету трудового права.
Вчення про трудові правовідносини. Поняття, види та класифікація відносин у сфері праці, що становлять його предмет. Нетипові форми зайнятості як складник предмету трудового права. Службово-трудові відносини. Субсидіарне застосування норм трудового права до відносин у сфері праці.

Тема № 3. Проблеми реалізації колективно-договірного регулювання трудових та тісно пов'язаних з ними відносин.
Соціальне партнерство у сфері праці. Роль соціального діалогу у формуванні колективно-договірного регулювання відносин у сфері праці. Стандарти Міжнародної організації праці щодо колективних переговорів та їх суб'єктного складу. Біпартизм та трипартизм. Колективні угоди і договори у системі джерел трудового права.

Тема № 4. Трудовий договір як організаційно-правова форма реалізації права на працю.
Трудовий договір та його види. Правові позиції Конституційного Суду України щодо реалізації права на працю. Трудовий договір як юридичний факт на підставі якого виникають та змінюються трудові правовідносини. Укладення трудового договору. Умови трудового договору, що складають його зміст. Зміна та припинення трудового договору. Нормативні підстави припинення трудового договору їх класифікація.

Тема № 5. Правове регулювання оплати праці в Україні.
Право на винагороду за працю, його зміст, правове регулювання та гарантії реалізації. Міжнародні трудові стандарти правового регулювання питань оплати праці. Система джерел міжнародно-правового регулювання праці у сфері оплати праці. Система принципів оплати праці. Забезпечення рівності та недискримінації у відносинах щодо оплати праці. Підходи до визначення та класифікації функцій оплати праці. Поняття та види систем оплати праці. Тарифна система оплати праці в сучасних умовах: шляхи вдосконалення. Підходи до класифікації систем оплати праці. Традиційні та нові системи оплати праці. Зарубіжний досвід правового регулювання систем оплати праці. Значення судової практики для розвитку інституту оплати праці. Вирішення трудових спорів у сфері оплати праці.

Тема № 6. Робочий час та час відпочинку: проблеми реалізації.

Робочий час та час відпочинку як інститути трудового права. Нормування праці та його співвідношення з робочим часом. Міжнародно-правові стандарти робочого часу і часу відпочинку. Основні конвенції і рекомендації МОП щодо робочого часу. Міжнародні стандарти робочого часу. Загальна характеристика міжнародно-правових стандартів часу відпочинку. Основні конвенції і рекомендації МОП щодо часу відпочинку. Відпустки та їх види.

Тема № 7. Проблеми відповідальності у трудовому праві.

Правова природа відповідальності у трудовому праві. Дисциплінарна відповідальність та її види. Порядок та строки притягнення працівника до дисциплінарної відповідальності. Зняття дисциплінарного стягнення. Передача питання про порушення трудової дисципліни на розгляд трудового колективу або його органу. Матеріальна відповідальність сторін трудових правовідносин. Обмежена матеріальна відповідальність працівника. Повна матеріальна відповідальність працівника. Колективна (бригадна) матеріальні відповідальність. Порядок притягнення до матеріальної відповідальності працівника. Матеріальна відповідальність роботодавця.

Тема № 8. Удосконалення законодавства з безпеки і гігієни праці в умовах євроінтеграції України.

Безпека і гігієна праці як необхідна умова організації процесу праці. Розвиток міжнародно-правових норм загального характеру про безпеку та гігієну праці. Значення і основний зміст Конвенції № 155 і Рекомендації № 164 1981 про безпеку та гігієну праці. Принципи національної політики в галузі безпеки праці, гігієни праці та виробничого середовища та технічні галузі діяльності щодо її здійснення. Заходи на національному рівні та на рівні підприємства з охорони праці. Міжнародно-правові норми 1985 про служби гігієни праці. Міжнародно-правові норми про запобігання нещасних випадків на виробництві та запобігання великим промисловим аваріям. Міжнародні рекомендації щодо охорони здоров'я працівників. Спеціальна оцінка умов праці на робочому місці. Рамкова Директива Європейського Союзу 89/391/ЄЕС про запровадження заходів, покликаних заохочувати до покращення безпеки та охорони здоров’я працівників на роботі від 12.06.1989 р. Індивідуальні Директиви ЄС з безпеки і гігієни праці на робочому місці. Ризик-орієнтований підхід до організації безпеки і гігієни праці на робочому місці. Проблематика стресу на роботі та умови його попередження.

Тема № 9. Вдосконалення механізму захисту трудових прав працівників.

Трудові спори та їх види. Порядок вирішення трудових спорів. Юрисдикційні та неюрисдикційні форми захисту трудових прав працівників. Роль суду у забезпечення захисту трудових прав працівників. Проблеми визначення судової юрисдикції у спорах, що виникають у сфері праці. Розвиток альтернативних форм захисту трудових прав працівників. Забезпечення

комфортної психологічної обстановці для працівників у період трудової діяльності. Спеціальні заходи протидії мобінгу. Роль інспекції з праці у забезпечення охорони праці працівників. Захист трудових прав працівників професійними спілками.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1. Формування та розвиток трудового права	18	2	4			12	екзамен
Тема № 2. Проблеми предмету трудового права	16	2	2			12	
Тема № 3. Проблеми реалізації колективно-договірного регулювання трудових та тісно пов'язаних з ними відносин	18	2	4			12	
Тема № 4. Трудовий договір як організаційно-правова форма реалізації права на працю	18	2	4			12	
Тема № 5. Правове регулювання оплати праці в Україні	16	2	4			10	
Тема № 6. Робочий час та час відпочинку: проблеми реалізації	16	2	4			10	
Тема № 7. Проблеми відповідальності у трудовому праві	16	2	2			12	
Тема № 8. Удосконалення законодавства з безпеки і гігієни праці в умовах євроінтеграції України	16	2	2			12	
Тема № 9. Вдосконалення механізму захисту трудових прав працівників	16	-	4			12	
Всього за семестр	150	16	30			104	

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1. Формування та розвиток трудового права	18	2	2			14	екзамен
Тема № 2. Проблеми предмету трудового права	16	2	1			13	
Тема № 3. Проблеми реалізації колективно-договірного регулювання трудових та тісно пов’язаних з ними відносин	18	-	1			17	
Тема № 4. Трудовий договір як організаційно-правова форма реалізації права на працю	18	2	1			15	
Тема № 5. Правове регулювання оплати праці в Україні	16	-	1			15	
Тема № 6. Робочий час та час відпочинку: проблеми реалізації	16	-	1			15	
Тема № 7. Проблеми відповідальності у трудовому праві	16	-	1			15	
Тема № 8. Удосконалення законодавства з безпеки і гігієни праці в умовах євроінтеграції України	16	2	1			13	
Тема № 9. Вдосконалення механізму захисту трудових прав працівників	16	2	1			13	
Всього за семестр	150	10	10			130	

4.2. Теми лекційних та семінарських занять

Тема № 1. Формування та розвиток трудового права.

1. Історичні передумови формування трудового права.
2. Тенденції розвитку доктрини трудового права як приватного права.
3. Співвідношення державного та договірного регулювання відносин у сфері праці.
4. Єдність і диференціація правового регулювання праці.
5. Адаптація трудового законодавства до законодавства Європейського Союзу у сфері праці.

Тема № 2. Проблеми предмету трудового права.

1. Вчення про трудові правовідносини.
2. Поняття, види та класифікація відносин у сфері праці, що становлять його предмет.
3. Службово-трудові відносини.

Тема № 3. Проблеми реалізації колективно-договірного регулювання трудових та тісно пов'язаних з ними відносин.

1. Соціальне партнерство у сфері праці.
2. Роль соціального діалогу у формуванні колективно-договірного регулювання відносин у сфері праці.
3. Колективні угоди і договори у системі джерел трудового права.

Тема № 4. Трудовий договір як організаційно-правова форма реалізації права на працю.

1. Трудовий договір та його види.
2. Трудовий договір як юридичний факт на підставі якого виникають та змінюються трудові правовідносини.
3. Зміна та припинення трудового договору.
4. Нормативні підстави припинення трудового договору їх класифікація.

Тема № 5. Правове регулювання оплати праці в Україні.

1. Право на винагороду за працю, його зміст, правове регулювання та гарантії реалізації.
2. Міжнародні трудові стандарти правового регулювання питань оплати праці.
3. Поняття та види систем оплати праці.
4. Тарифна система оплати праці в сучасних умовах: шляхи вдосконалення. Підходи до класифікації систем оплати праці.
5. Традиційні та нові системи оплати праці.
6. Вирішення трудових спорів у сфері оплати праці.

Тема № 6. Робочий час та час відпочинку: проблеми реалізації.

1. Робочий час та час відпочинку як інститути трудового права.

2. Нормування праці та його співвідношення з робочим часом.
3. Міжнародно-правові стандарти робочого часу і часу відпочинку.
4. Загальна характеристика міжнародно-правових стандартів часу відпочинку.
5. Відпустки та їх види.

Тема № 7. Проблеми відповідальності у трудовому праві.

1. Правова природа відповідальності у трудовому праві.
2. Дисциплінарна відповідальність та її види.
3. Порядок та строки притягнення працівника до дисциплінарної відповідальності.
4. Матеріальна відповідальність сторін трудових правовідносин.
5. Порядок притягнення до матеріальної відповідальності працівника.
6. Матеріальна відповідальність роботодавця.

Тема № 8. Удосконалення законодавства з безпеки і гігієни праці в умовах євроінтеграції України.

1. Безпека і гігієна праці як необхідна умова організації процесу праці.
2. Розвиток міжнародно-правових норм загального характеру про безпеку та гігієну праці. Значення і основний зміст Конвенції № 155 і Рекомендації № 164 1981 про безпеку та гігієну праці.
3. Ризик-орієнтований підхід до організації безпеки і гігієни праці на робочому місці.
4. Проблематика стресу на роботі та умови його попередження.

Тема № 9. Вдосконалення механізму захисту трудових прав працівників

1. Трудові спори та їх види.
2. Юрисдикційні та неюрисдикційні форми захисту трудових прав працівників.
3. Роль суду у забезпечення захисту трудових прав працівників.
4. Проблеми визначення судової юрисдикції у спорах, що виникають у сфері праці.
5. Розвиток альтернативних форм захисту трудових прав працівників.

4.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Тема № 1. Формування та розвиток трудового права.

1. Вчення про предмет та метод трудового права.
2. Принципи трудового права.
3. Джерела трудового права.

Тема № 2. Проблеми предмету трудового права.

1. Нетипові форми зайнятості як складник предмету трудового права.
2. Субсидіарне застосування норм трудового права до відносин у сфері праці.

Тема № 3. Проблеми реалізації колективно-договірного регулювання трудових та тісно пов'язаних з ними відносин.

1. Стандарти Міжнародної організації праці щодо колективних переговорів та їх суб'єктного складу.
2. Біпартизм та трипартизм.

Тема № 4. Трудовий договір як організаційно-правова форма реалізації права на працю.

1. Правові позиції Конституційного Суду України щодо реалізації права на працю.
2. Укладення трудового договору.
3. Умови трудового договору, що складають його зміст.

Тема № 5. Правове регулювання оплати праці в Україні.

1. Система джерел міжнародно-правового регулювання праці у сфері оплати праці.
2. Система принципів оплати праці. Забезпечення рівності та недискримінації у відносинах щодо оплати праці.
3. Підходи до визначення та класифікації функцій оплати праці.
4. Зарубіжний досвід правового регулювання систем оплати праці.
5. Значення судової практики для розвитку інституту оплати праці.

Тема № 6. Робочий час та час відпочинку: проблеми реалізації.

1. Основні конвенції і рекомендації МОП щодо робочого часу. Міжнародні стандарти робочого часу.
2. Основні конвенції і рекомендації МОП щодо часу відпочинку.

Тема № 7. Проблеми відповідальності у трудовому праві.

1. Зняття дисциплінарного стягнення.
2. Передача питання про порушення трудової дисципліни на розгляд трудового колективу або його органу.
3. Обмежена матеріальна відповідальність працівника.
4. Повна матеріальна відповідальність працівника.
5. Колективна (бригадна) матеріальні відповідальність.

Тема № 8. Удосконалення законодавства з безпеки і гігієни праці в умовах євроінтеграції України.

1. Принципи національної політики в галузі безпеки праці, гігієни праці та виробничого середовища та технічні галузі діяльності щодо її здійснення. Заходи на національному рівні та на рівні підприємства з охорони праці. Міжнародно-правові норми 1985 про служби гігієни праці.
2. Міжнародно-правові норми про запобігання нещасних випадків на виробництві та запобігання великим промисловим аваріям.
3. Міжнародні рекомендації щодо охорони здоров'я працівників. Спеціальна оцінка умов праці на робочому місці.

4. Рамкова Директива Європейського Союзу 89/391/ЄЕС про запровадження заходів, покликаних заохочувати до покращення безпеки та охорони здоров'я працівників на роботі від 12.06.1989 р.
5. Індивідуальні Директиви ЄС з безпеки і гігієни праці на робочому місці.

Тема № 9. Вдосконалення механізму захисту трудових прав працівників

1. Забезпечення комфортної психологічної обстановці для працівників у період трудової діяльності. Спеціальні заходи протидії мобінгу.
2. Роль інспекції з праці у забезпечення охорони праці працівників.
3. Захист трудових прав працівників професійними спілками.
4. Порядок вирішення трудових спорів.

5. Індивідуальні завдання

5.1. Теми рефератів

1. Основні права людини у сфері праці, право на працю як ключове з них.
2. Поняття та характеристика захисту трудових прав.
3. Особливості правового регулювання праці відповідно до законодавства Європейського Союзу.
4. Характеристика принципів європейського трудового права.
5. Міжнародні правові акти про працю як джерела трудового права Європейського Союзу.
6. Локальні нормативно-правові акти: поняття, види, особливості.
7. Роль практики ЄСПЛ в удосконаленні, тлумаченні і застосуванні законодавства про працю.
8. Охарактеризуйте загальне і спеціальне законодавство про працю.
9. Трудові правовідносини як форма реалізації права на працю.
10. Організаційно-правові форми реалізації права на працю.
11. Основні права та обов'язки працівника за трудовим законодавством України.
12. Заборона дискримінація у необхідна умови організації праці у європейському співтоваристві.
13. Захист персональних даних працівників.
14. Право на страйк та його правове регулювання.
15. Колективні переговори та основні принципи соціального діалогу.
16. Свобода об'єднання та право ведення колективних переговорів.
17. Міра праці для працівників за трудовим законодавством.
18. Класифікація часу відпочинку за законодавством України.
19. Відповідальність за порушення законодавства про безпеку і гігієну праці.
20. Порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів).
21. Особливості захисту трудових прав громадян в Європейському Суді з прав людини.
22. Заробітна плата та форми її виплати.
23. Правовий зміст права на рівну оплату праці.

24. Права та обов’язку основних суб’єктів трудового права у сфері безпеки і гігієни праці на робочому місці.
25. Проблеми визначення предмету трудового права України.

5.2. Аналіз правових позицій ЄСПЛ, Верховного Суду, аналіз та розробка проєктів нормативно-правових актів (на вибір)

1. Проаналізуйте рішення Європейського суду з прав людини, які стосуються захисту права фізичної особи на мирне володіння майном у контексті справ проти України у зв’язку з незабезпеченням виконання рішень національних судів за позовами з оплати праці, та підготуйте реферативну доповідь.
2. Проаналізуйте рішення Конституційного Суду України, в яких викладено правову позицію щодо реалізації права на працю.
3. Проаналізуйте рішення Конституційного Суду України, в яких викладено правову позицію щодо права на достатній життєвий рівень.
4. Проаналізуйте будь-який законодавчий акт, що регулює трудові відносини, та підготуйте пропозиції щодо його удосконалення.
5. Підготуйте проєкт нормативно-правового акта, що регулює відносини у сфері праці (про відпустки, про охорону праці, про соціальний діалог, про професійні спілки тощо), або розробіть пропозиції щодо удосконалення чинного трудового законодавства України.

6. Методи навчання

Лекційні заняття з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми трудового права» проводяться з використанням мультимедійних презентацій. Для проведення бінарних занять, «гостьових» лекцій будуть запрошуватися провідні наукові, науково-педагогічні працівники інших закладів вищої освіти, наукових установ, практичні працівники.

В процесі проведення семінарських занять застосовуватиметься моделювання ситуативних задач, вирішення кейсів. Під час обговорення проблемних питань на семінарських заняттях обов’язковому аналізу підлягатимуть положення доктрини трудового права, джерел трудового права, зокрема рішення Європейського суду з прав людини, також аналізуватимуться постанови Великої Палати Верховного Суду, Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду щодо вирішення конкретних цивільних справ, що виникають з трудових правовідносин.

Для закріплення начального матеріалу складатимуться проєкти правових та процесуальних документів, а саме – заяв з кадрових питань, трудові договори (контракти), ухвал, рішень, постанов суду у цивільних справах, що виникають з трудових правовідносин, а також позовних заяв, зокрема про незаконне звільнення, про зміну формулювань звільнення, про поновлення на роботі, про стягнення заборгованості по заробітній платі тощо. Здобувачі вищої освіти готуватимуть проєкти нормативно-правових актів щодо врегулювання відносин, що виникають у сфері праці, науково-правові висновки на законопроєкти, що спрямовані на врегулювання трудових та тісно пов’язаних з ними відносин.

7. Методи і форми контролю

Оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми трудового права» включає в себе поточний та підсумковий контролі.

Загальна кількість балів з навчальної дисципліни 100 балів ECTS = поточний контроль 50 балів (семінарські заняття, СРС) + підсумковий контроль 50 балів.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належать: опитування на семінарських заняттях; вирішення кейсів; участь в дискусіях, веб-квестах, обговоренні доповідей, рефератів; підготовка рефератів та доповідей; тестування; виконання самостійних робіт. Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять з метою перевірки набутих здобувачем вищої освіти знань, умінь, навичок та інших компетентностей з навчальної дисципліни. Результати поточного контролю оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Максимальна кількість балів на поточному контролі, які використовуються при розрахунку успішності здобувачів вищої освіти, становить 50 балів.

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання з дисципліни «Актуальні проблеми трудового права». Для обліку результатів навчання використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструються в журналах обліку роботи академічної групи здобувачів вищої освіти. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображуються у відомостях обліку успішності, залікових книжках. *Присутність здобувачів вищої освіти при проведенні підсумкового контролю (екзамену) є обов'язковою.* Максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів вищої освіти, становить 50 балів.

Контрольні питання до екзамену

1. Основні права людини у сфері праці, право на працю як ключове з них.
2. Поняття та характеристика предмету трудового права.
3. Поняття та особливості методу трудового права в сучасних умовах.
4. Поняття трудового права як самостійної галузі права України.
5. Поняття, класифікація та значення принципів і функцій трудового права.
6. Поняття джерел трудового права, їх класифікація та види.
7. Міжнародні правові акти про працю як джерела трудового права.
8. Локальні нормативно-правові акти: поняття, види, особливості.
9. Роль судової практики в удосконаленні, тлумаченні і застосуванні законодавства про працю.
10. Охарактеризуйте загальне і спеціальне законодавство про працю.
11. Реформа законодавства України про працю: основні тенденції та напрямки.
12. Міжнародна організація праці: загальна характеристика. Конвенції та Рекомендації МОП.
13. Поняття та класифікація суб'єктів трудового права.
14. Характеристика суб'єктів трудового права.
15. Загальна характеристика системи правовідносин у трудовому праві.
16. Структура трудових правовідносин та їх характеристика.

17. Підстави виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин.
18. Загальна характеристика законодавства про соціальний діалог в Україні.
19. Поняття та значення соціального партнерства.
20. Поняття та види колективних угод за законодавством України.
21. Загальна характеристика колективного договору, як акту соціального партнерства.
22. Поняття та значення колективного договору в сучасних умовах.
23. Поняття та роль колективних угод у регулюванні трудових відносин.
24. Колективні переговори, розробка і порядок укладення колективного договору.
25. Реалізація колективного договору і контроль за його дією, відповідальність за порушення колективного договору.
26. Поняття, форми зайнятості населення і державної політики в сфері праці.
27. Поняття, характеристика та форми зайнятості населення.
28. Правовий статус безробітного.
29. Трудовий договір: сторони та зміст.
30. Класифікація підстав припинення трудового договору та їх характеристика
31. Підстави розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця, їх характеристика
32. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника, порядок оформлення звільнення і розрахунку.
33. Трудова функція працівника.
34. Поняття трудового договору та його види
35. Порядок укладання трудового договору.
36. Випробування при прийнятті на роботу та його юридичне значення.
37. Особливості застосування контракту законодавством України.
38. Переміщення на інше місце роботи та зміна істотних умов праці.
39. Поняття переведення на іншу роботу, їх види.
40. Зміна умов трудового договору.
41. Особливості окремих видів трудових договорів.
42. Поняття та види робочого часу, значення його правового регулювання.
43. Поняття і види часу відпочинку.
44. Режим та облік робочого часу і порядок його встановлення.
45. Поняття надурочних робіт і порядок їх проведення. Чергування.
46. Щорічна основна відпустка та порядок її надання.
47. Додаткові відпустки та їх види.
48. Поняття заробітної плати її ознаки та структура.
49. Характеристика методів регулювання заробітної плати.
50. Загальна характеристика систем заробітної плати.
51. Поняття гарантійних і компенсаційних виплат, їх види.
52. Тарифна система та її елементи.
53. Преміальні та інші заохочувальні виплати.
54. Поняття, значення і методи дисципліни праці.
55. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку.
56. Поняття, ознаки та види дисциплінарної відповідальності в трудовому праві України.

57. Дисциплінарний проступок як підстава для притягнення до дисциплінарної відповідальності.
58. Дисциплінарне стягнення та порядок його застосування, додаткові заходи впливу на порушників дисципліни праці.
59. Поняття, значення, функції матеріальної відповідальності в трудовому праві.
60. Підстави та умови матеріальної відповідальності працівника за шкоду, заподіяну майну роботодавця.
61. Види матеріальної відповідальності працівників їх характеристика.
62. Визначення розміру шкоди, заподіяної працівником роботодавцю при виконанні ним трудових обов'язків і порядок її відшкодування.
63. Матеріальна відповідальність роботодавця в трудових відносинах.
64. Відшкодування моральної шкоди роботодавцем працівнику.
65. Відшкодування роботодавцем шкоди, заподіяної працівникові каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням трудових обов'язків.
66. Поняття охорони праці, її правове забезпечення.
67. Організаційно-правові форми забезпечення охорони праці на підприємстві.
68. Особливості охорони праці жінок, молоді й осіб зі зниженою працездатністю.
69. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.
70. Державний нагляд та громадський контроль за додержанням законодавства про працю.
71. Поняття, види і причини виникнення трудових спорів.
72. Охарактеризуйте правове становище органів які розглядають трудові спори.
73. Порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів).
74. Національна служба посередництва і примирення, її компетенція.
75. Право на страйк та його правове регулювання.
76. Відмінності трудового договору від цивільно-правового договору.
77. Охарактеризуйте трудові договори на сезонні роботи, які особливості припинення цих договорів
78. Трудовий договір з мігрантом: особливості укладання та реалізації.
79. Особливості трудових відносин між роботодавцем та неповнолітнім.
80. Особливості та види відрядної оплати праці.
81. Особливості організації праці в умовах воєнного стану.
82. Особливості укладення, зміни та припинення трудового договору в умовах воєнного стану.
83. Особливості робочого часу та часу відпочинку їхній облік в умовах воєнного стану.
84. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку в умовах воєнного стану.
85. Залучення окремих категорій працівників до робіт в умовах воєнного стану.
86. Особливості переведення та зміни істотних умов праці в умовах воєнного часу.
87. Призупинення дії трудового договору за законодавством України.
88. Державний нагляд (контроль) за додержанням законодавства про працю у період дії воєнного стану.
89. Правове регулювання оплати праці в умовах воєнного стану.

90. Особливості дії актів соціального партнерства в умовах воєнного стану.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

Оцінка «*відмінно*» виставляється здобувачеві вищої освіти, який показав всебічні та глибокі знання передбаченого робочою програмою матеріалу, законодавства, судової (адміністративної) практики, рекомендованої робочою програмою курсу, проявив творчі здібності в розумінні, викладенні та використанні програмного матеріалу.

Оцінка «*добре*» виставляється здобувачеві вищої освіти, який показав повне знання передбаченого робочою програмою матеріалу, засвоїв основну літературу, рекомендовану робочою програмою курсу, виявив стабільний характер знань і здібності до їх самостійного набуття та оновлення в процесі самостійної підготовки до занять.

Оцінка «*задовільно*» виставляється здобувачеві вищої освіти, який показав знання основного матеріалу в обсязі робочої програми курсу, необхідному для професійної діяльності в сфері права, знайомому з основною літературою, рекомендованою робочою програмою курсу, проте припустився помилок у відповіді або показав поверхневе знання матеріалу. Ця оцінка виставляється і у разі недостатньо аргументованого викладення матеріалу, недостатньо чітко і послідовно висловленої відповіді.

Оцінка «*незадовільно*» виставляється здобувачеві вищої освіти, який виявив істотні прогалини у знанні основного програмного матеріалу, що виражається у незнанні основних понять та положень навчального курсу, в невмінні пов’язати теоретичний матеріал з аналізом положень чинного законодавства, юридичної практики.

Оцінювання самостійної роботи здійснюється за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час визначення загальної кількості балів за поточний контроль.

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	визначення	Екзаменаційна оцінка
90-100	A	відмінно	відмінно
82-89	B	дуже добре	добре
74-81	C	добре	
64-73	D	задовільно	задовільно
60-63	E	достатньо	
35-59	FX	незадовільно з правом повторного складання підсумкового контролю	незадовільно
0-34	F	незадовільно без права повторного складання підсумкового контролю	

- *90-100 балів (відмінно)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував досконале знання основних понять і правових категорій; вміння вільно оперувати категоріальним апаратом; вміння давати аргументовані, чіткі і логічно побудовані відповіді на питання; вміння системно аналізувати джерела права, правозастосовну практику і викладати аргументовану позицію з певної правової проблеми або життєвої ситуації; здатність юридично грамотно і толерантно викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми;
- *82-89 балів (дуже добре)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував дуже добре знання основних понять і правових категорій; вміння оперувати категоріальним апаратом; вміння давати чіткі і логічно побудовані відповіді на питання; вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику і викладати позицію з певної правової проблеми або життєвої ситуації; здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми з використанням певного обсягу рекомендованої літератури;
- *74-81 (добре)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував добре знання основних понять і правових категорій; вміння оперувати категоріальним апаратом з окремими помилками; вміння давати відповіді без суттєвих помилок на питання; вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми з використанням обмеженого обсягу рекомендованої літератури;
- *64-73 (задовільно)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував задовільне знання основних понять і правових категорій; оперування категоріальним апаратом з помилками; недостатнє вміння давати відповіді на питання; недостатнє вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; недостатню здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми, обумовлену використанням незначного обсягу рекомендованої літератури;
- *60-63 (достатньо)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував достатнє знання основних понять і правових категорій; оперування категоріальним апаратом з суттєвими помилками; недостатнє вміння давати відповіді на питання; недостатнє вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; недостатню здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми, обумовлену використанням незначного обсягу рекомендованої літератури;
- 59 і менше *(незадовільно)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував незнання основних понять і правових категорій; нездатність оперування категоріальним апаратом; відсутність вміння давати відповіді на питання; нездатність аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; нездатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми, обумовлену невикористанням рекомендованої літератури.

10. Рекомендована література

Основна

1. Актуальні теоретичні та практичні проблеми відшкодування моральної шкоди потерпілим працівникам від нещасних випадків на виробництві або професійних захворювань : монографія / за наук. ред. О. М. Ярошенка. Харків: Юрайт, 2022. 272 с.

2. Бурак В.Я. Правовий механізм захисту трудових прав та законних інтересів працівників: монографія. Львів: Львівський нац. ун-тет ім. Івана Франка, 2021. 440 с.

3. Єгорова-Луценко Т. П. Загальнотеоретична характеристика правових основ забезпечення, реалізації та захисту трудових прав працівників сільського господарства в Україні : монографія. Київ : ПВГОІ «Видавництво Людмила». 2020. 384 с.

4. Жигалкін І. П. Система принципів трудового права України: проблеми сучасної теорії і практики : монографія. Харків : Право, 2015. 360 с.

5. Кодекс законів про працю України. *Відомості Верховної Ради УРСР* від 17.12.1971 р., додаток до № 50.

6. Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.: В. Я. Тацій (голова редкол.), О. В. Петришин (відп. секрет.), Ю. Г. Барабаш та ін. ; Нац. акад. прав. наук України. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2011. 1128 с.

7. Костюченко О. Є. Реалізація соціального призначення трудового права в Україні : монографія. Харків : Право, 2018. 392 с.

8. Кузьменко В. В. Місце і роль судової практики та правового звичаю у системі джерел трудового права України : монографія. Київ : ФОП Кандиба Т.П. 2021. 380 с.

9. Мельник К. Ю., Бабенко А. О. Проблеми юридичних гарантій трудових прав працівників при укладенні, зміні та розірванні трудового договору : монографія. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2016. 240 с.

10. Пижова М. О. Юридичні гарантії реалізації права працівників на справедливу оплату праці : монографія: Київ : Вид-во «Наукова столиця», 2021. 376 с.

11. Про відпустки: Закон України № 504 від 15.11.1996. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-вр#Text

12. Про зайнятість населення: Закон України № 5067 від 05.07.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text

13. Про затвердження Переліку виробництв, цехів, професій і посад із шкідливими умовами праці, робота і яких дає право на скорочену тривалість робочого тижня: Постанова КМУ № 163 від 21.02.2001. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/163-2001-п#Text

14. Про затвердження Переліку робіт, при виконанні яких може запроваджуватися колективна (бригадна) матеріальна відповідальність, умови її застосування і Типового договору про колективну (бригадну) матеріальну відповідальність: Наказ Міністерства праці України № 43. від 12.05.1996. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0286-96#Text

15. Про колективні договори та угоди: Закон України № 3357 від 01.07.1993. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text

16. Про оплату праці: Закон України № 108 від 24.03.1995. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр#Text

17. Про організації роботодавців, їх об'єднання і гарантії діяльності: Закон України № 5026 від 22.06.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5026-17#Text

18. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану Закон України № 2136-IX від 15.03.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text

19. Про охорону праці: Закон України № 2694 від 14.10.1992. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text

20. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України № 137 від 03.03.1998. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-вр#Text

21. Про професійний розвиток працівників: Закон України № 4312 від 12.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17

22. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України № 1045 від 15.09.1999. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14#Text

23. Про соціальний діалог в Україні: Закон України № 2862 від 23.12.2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text

24. Правова система України в умовах воєнного стану : збірник наукових праць / за загальною редакцією О. О. Кота, А. Б. Гриняка, Н. В. Міловської, М. М. Хоменка. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 540 с.

25. Правова доктрина України : у 5 т. / Нац. акад. прав. наук України. Доктрина приватного права України. Т. 3. Харків: Право, 2013. 760 с.

26. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / редкол.: В.Я. Тацій (голова), О.В. Петришин, Ю.В. Баулін та ін. Цивільно-правові науки. Приватне право. Т. 3. 2008. 640 с.

27. Рим О. М. Трудове право Європейського Союзу: монографія. Львів: «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2020. 596 с.

28. Розвиток галузевого законодавства України: виклики воєнного стану: збірник наукових праць / за заг. ред. О.О. Кота, А.Б. Гриняка, Л.В. Красицької. Київ: Алерта, 2024. 146 с.

29. Ярошенко О. М., Луценко О. Є. Правові позиції та висновки Верховного Суду України та Великої Палати Верховного Суду щодо вирішення трудових спорів : навч. посібн. 2-ге вид. Харків : Право, 2020. 194 с.

30. Ярошенко О., Іншин М., Жигалкін І. Індивідуальне та колективне трудове право України : наук. видання. Харків : Юрайт, 2021. 412 с

31. Ярошенко О. М., Іншин М. І., Луценко О. Є. Захист трудових прав працівників, обраних на виборні посади: актуальні проблеми правозастосування : монографія. Харків : Юрайт, 2022. 188 с.

Додаткова

1. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 11: Трудове право / ред. кол. С.М. Прилипко (голова), М.І. Іншин (заст. голови), О.М. Ярошенко та ін.; Нац. акад. прав. наук України; ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Нац. юрид. н-т ім. Ярослава Мудрого. 2018. 776 с.

2. Гетьманцева Н., Митрицька Г. Правові засоби в механізмі правового регулювання суспільних відносину сфері найманої праці. Підприємство, господарство і право. 2021. № 3. С. 132-140.

3. Європейська соціальна хартія (переглянута) : від 03.05.1996. Офіц. вісн. України. 2006. № 40. Ст. 2660.

4. Загальна декларація прав людини : від 10.12.1948. Офіц. вісн. України. 2008. № 93. Ст. 3103.

5. Іншин М. І., Щербина В. І. Ідеологічні основи сучасного трудового права України : монографія. Харків : Діса плюс, 2016. 328 с.

6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : від 04.11.1950. Голос України. 2001. 10 січ. (№ 3).

7. Костюченко О.Є. Білі і зелені книги як аналітичні документи публічної політики у сфері праці. *Нове українське право*. 2024. № 3. С. 103.-108.

8. Костюченко О.Є. Зміна парадигми у стратегії виживання (на прикладі соціально-трудових відносин). Частина 1: послаблення регулятивних властивостей права. *Ірпінський юридичний часопис*: науковий журнал. 2024. Вип. 3(16). С. 189-198.

9. Костюченко О.Є. Зміна парадигми у стратегії виживання (на прикладі соціально-трудових відносин). Частина 2: зміст та обсяг соціально-трудових прав. *Ірпінський юридичний часопис*: науковий журнал. 2024. Вип. 4(17). С. 142-154.

10. Костюченко О.Є. Трудове право України: навчальний посібник. Ірпінь: Державний податковий університет, 2023. 336 с.

11. Менів Л.Д. Урегулювання трудових спорів шляхом медіації. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Ужгород. 2022. С.182-185

12. Оновлення регулювання приватних відносин: проблеми і перспективи: монографія / за заг. ред. О. О. Кота, А. Б. Гриняка, М. М. Великанової. Київ: Алерта, 2024. 296 с.

13. Сільченко С., Сербіна Д. Дистанційна праця: сучасний стан і перспективи розвитку правового регулювання. Підприємство, господарство і право. 2021. № 1. С. 93-99.

14. Систематизація законодавства України як важлива складова правотворчої діяльності в умовах євроінтеграції: збірник наукових праць / за заг. ред. О.О. Кота, А.Б. Гриняка, Н.В. Міловської. Київ : Алерта, 2024. 248 с.

15. Машков К. Є., Горностай О. Б., Товт Т. О. Особливості трудових відносин в умовах воєнного стану: нормативно-правове регулювання. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2022. №1. С.125-131.

16. Методологія проведення галузевих юридичних досліджень : колективна монографія / за заг. ред. О. О. Кота, А. Б. Гриняка, М. М. Хоменка. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 240 с.

17. Ярошенко О. М., Костюченко О.Є. Правова природа премій у системі оплати праці. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 7. С. 491- 497.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: http://rada.gov.ua.

2. Офіційний сайт Судова влада України. URL:https://court.gov.ua/.

3. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: https://reyestr.court.gov.ua/.

4. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. Напрями діяльності. Захист інтересів держави в Європейському суді. URL: https://minjust.gov.ua/ndd.

5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: http://www.nbuv.gov.ua/.

6. Офіційний сайт Інституту правотворчості та науково- правових експертиз Національної академії наук України. URL: https://lawmaking.academy.

7. Сайт Європейського Суду з прав людини. URL: https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}.

8. EUR-Lex Access to European Union law. URL: http://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law/treaties.html